

4.1 Operator textiel

Algemene informatie

Context van de kwalificatie	De operator textiel werkt in bedrijven die behoren tot de vezelverwerking, garenverwerking en textielveredeling. Hij werkt aan een onderdeel van het productieproces waarbij hij met name textiel- en tapijtproducten vervaardigt en het proces in de gaten houdt. Afhankelijk van het bedrijf waar hij werkt, verricht hij handelingen op machines om te spinnen, vliesvervaardigen, scheren, spoelen, twijnen, weven, breien, tuften, voorbehandelen, verven, drukken of finishen.
Typerende beroepshouding	De operator textiel toont discipline om taakgericht te werken en werkt geconcentreerd aan 'zijn' onderdeel van het productieproces. Hij is zich voortdurend bewust van de mogelijke gevolgen van zijn handelen. De operator textiel is consequent en gedisciplineerd in het doorgeven van storingen in het productieproces die hij niet zelf op mag lossen. Tijdens het productieproces is hij daarnaast voortdurend alert op de kwaliteit van zijn tapijt- of textielproduct.
Niveau van de beroepsuitoefening	Niveau 2
Rol en verantwoordelijkheden	De operator textiel vervult een uitvoerende rol. De operator textiel is verantwoordelijk voor zijn eigen werk en werkt zelfstandig aan een gedeelte van het productieproces. Zijn zelfstandigheid wordt afgebakend door vastliggende voorschriften en procedures. Bij niet-standaardsituaties schakelt hij direct zijn leidinggevende in. Hij heeft daarbij te maken met afbreukrisico's o.a. op het gebied van chemische recepturen en garen- of vezelverwerking. Fouten leiden in de meeste gevallen tot foute productie, die omzet kost.
Complexiteit	<p>Tijdens het (deel)productieproces verricht de operator textiel werk waarvoor standaardwerkwijzen gelden. Deze werkzaamheden zijn met name routinematig van aard.</p> <p>Als tijdens het productieproces een storing of fout optreedt, moet de operator textiel zich afvragen of het een standaardsituatie betreft die hij zelf kan oplossen of dat het om een niet-standaardsituatie gaat. In dit laatste geval dient hij onmiddellijk zijn leidinggevende om hulp te vragen. Stilstand van 'zijn' machine door afwijkingen en storingen heeft namelijk gevolg voor het hele proces/productie.</p> <p>De operator textiel is op meerdere machines inzetbaar tijdens het productieproces. Daarom beheerst hij de algemene kennis en basisvaardigheden die nodig zijn voor het produceren van tapijt en textiel. Hij werkt in een omgeving waar milieu en veiligheid van wezenlijk belang zijn en houdt zich aan de regels/procedures.</p>
Wettelijke beroepsvereisten	Nee
Branche vereisten	Nee
Nederlands en rekenen	In overeenstemming met de wet Referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen zijn de voor het mbo vastgestelde referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen van toepassing. Voor deze kwalificatie zijn het referentieniveau Nederlands en het referentieniveau rekenen vastgesteld op 2F. De beroepseisen ten aanzien van Nederlands en rekenen zijn beschreven in deel C van dit dossier.
Moderne vreemde talen	De beroepseisen ten aanzien van een (moderne) vreemde taal (of talen) zijn beschreven in deel C van dit dossier. Het betreft een MVT naar keuze.

2.4 Operator textiel

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces

Proces-competentie-matrix Operator textiel

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		Competenties																									
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	
		Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de "Klant" richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen	Omgaan met verandering en aanpassen	Met druk en tegenslag omgaan	Gedrevenheid en ambitie tonen	Ondernemend en commercieel handelen	Bedrijfsmatig handelen	
Werkprocessen																											
1.1	Bereidt het productieproces voor					X					X	X	X								X						
1.2	Start en bedient apparatuur											X	X							X	X						
1.3	Bereidt en verpakt voedingsmiddelen																										
1.4	Bewaakt het procesverloop					X						X									X						
1.5	Rondt het (deel)productieproces af					X					X										X						
1.6	Voert kwaliteitscontroles aan proces en product uit					X					X	X									X						
1.7	Onderhoudt apparatuur																										
1.8	Bewaakt geautomatiseerde processen en stuurt deze bij																										
1.9	Bouwt apparatuur op en om																										

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		Competenties																								
		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y
		Beslissen en activiteiten initiëren	Aansturen	Begeleiden	Aandacht en begrip tonen	Samenwerken en overleggen	Ethisch en integer handelen	Relaties bouwen en netwerken	Overtuigen en beïnvloeden	Presenteren	Formuleren en rapporteren	Vakdeskundigheid toepassen	Materialen en middelen inzetten	Analyseren	Onderzoeken	Creëren en innoveren	Leren	Plannen en organiseren	Op de behoeften en verwachtingen van de "klant" richten	Kwaliteit leveren	Instructies en procedures opvolgen	Omgaan met verandering en aanpassen	Met druk en tegenslag omgaan	Gedrevenheid en ambitie tonen	Ondernemend en commercieel handelen	Bedrijfsmatig handelen
Werkprocessen																										
1.10	Reinigt en desinfecteert																									
1.11	Modificeert eigenschappen van vezels, garens en doekconstructies										x	x								x						
1.12	Neemt deel aan werkoverleggen					x						x														

Betekenis van de kerntaak voor deze kwalificatie

In deze matrix is per kerntaak aangegeven welke competenties aangewend worden bij de uitvoering van de werkprocessen voor deze kwalificatie. Dit is zichtbaar door middel van een kruisje in de matrix.

Detaillering proces-competentie-matrix Operator textiel

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		
1.1 werkproces: Bereidt het productieproces voor		
Omschrijving	De operator textiel neemt de werkzaamheden over van de vorige ploeg. Hij raadpleegt de productiegegevens (inclusief planning) en wisselt gegevens uit met collega's. Hij maakt de apparaten productieklaar en/of assisteert hierbij. Hij controleert regelmatig de technische staat van de apparatuur en machines. Indien nodig schakelt hij een monteur of de technische dienst in. Hij voert dagelijks technisch onderhoud uit en verhelpt kleine niet-technische storingen. Hij voert materialen aan of af en signaleert of de voorraad aangevuld moet worden. Hij stelt de machine af of assisteert bij het afstellen van apparatuur en controleert de afstelling aan de hand van de specificaties. Hij registreert en rapporteert de gegevens.	
Gewenst resultaat	De apparatuur, materialen en grond- en hulpstoffen staan gereed voor productie. Eenvoudig onderhoud is uitgevoerd. De operator textiel heeft inzicht in de product- en procesgegevens.	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none"> • Constructies en vormen begrijpen • Grond- en hulpstoffen tellen, afmeten en afwegen (r) • Materialen vinden in het magazijn (r) • Processen, instellingen en recepturen toepassen • Productieplanningen gebruiken • Relatie tussen materialen, grondstoffen, chemicaliën, middelen en machines begrijpen • Schema's lezen • Technisch en chemisch inzicht hebben • Verhoudingen gebruiken bij voorbereiden van het productieproces • Werktekening lezen (r) • Mondelinge taalbeheersing Nederlands • Mondelinge taalbeheersing MVT • Schriftelijke taalbeheersing Nederlands 	Samenwerken en overleggen <ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen • Anderen raadplegen en betrekken 	De operator textiel overlegt met en raadpleegt collega's over de werkzaamheden, zodat hij een beeld heeft van de werksituatie en de productiegegevens bekend zijn.
	Formuleren en rapporteren <ul style="list-style-type: none"> • Nauwkeurig en volledig rapporteren 	De operator textiel registreert de gegevens nauwkeurig en volledig, zodat de gegevens beschikbaar zijn voor betrokkenen [collega's/leidinggevenden].
	Vakdeskundigheid toepassen <ul style="list-style-type: none"> • Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	De operator textiel leest en interpreteert gegevens zoals werkopdracht, schema's en tekeningen zodanig dat de productievoorbereidende werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. De operator textiel toont productkennis en technisch inzicht in het productieproces en in de werking en opbouw van apparatuur en machines en in het verrichten van klein technisch onderhoud, zodat de werkzaamheden deskundig worden uitgevoerd.

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces

1.1 werkproces: Bereidt het productieproces voor

	<p>Materialen en middelen inzetten</p> <ul style="list-style-type: none">• Materialen en middelen doeltreffend gebruiken• Goed zorgdragen voor materialen en middelen	<p>De operator textiel hanteert de materialen, hulpmiddelen en gereedschappen zorgvuldig en nauwkeurig bij het in- of afstellen van de apparatuur, het verrichten van eenvoudig onderhoud en het productieklaar maken van materialen, zodat de apparatuur gecontroleerd en volgens specificaties klaar staat voor gebruik.</p>
	<p>Instructies en procedures opvolgen</p> <ul style="list-style-type: none">• Instructies opvolgen• Werken conform voorgeschreven procedures	<p>De operator textiel maakt apparatuur, materialen en grond- en hulpstoffen productieklaar conform de procedures en voorschriften van het bedrijf, zodat de werkzaamheden binnen de gestelde norm verricht zijn.</p>

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		
1.2 werkproces: Start en bedient apparatuur		
Omschrijving	De operator textiel brengt de weef-, spin-, scheer-, sterk-, brei-, tuft-, vlies-, verf-, druk- of veredelingsapparatuur in werking. Hij verhelpt problemen en stelt de apparatuur bij en houdt deze in werking.	
Gewenst resultaat	De apparatuur werkt volgens de gestelde normen. De productieplanning wordt gehaald en het proces verloopt binnen de specificaties.	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none"> • Chemische processen kennen • Grafieken en tabellen interpreteren • Grondstoffen gebruiken • Kwaliteitseisen en productiegegevens toepassen • Machinetoepassingen kennen • Materiaal kennen en gebruiken • Natuurkundige processen kennen • Procestechnologie beheersen • Producten kennen • Verhoudingen gebruiken bij het productieproces (r) • Schriftelijke taalbeheersing Nederlands 	Vakdeskundigheid toepassen <ul style="list-style-type: none"> • Vakspecifieke manuele vaardigheden aanwenden 	De operator textiel bedient en stelt apparatuur bedreven, accuraat en vlot bij en verhelpt snel eenvoudige problemen, zodat de productie voortgang vindt en de apparatuur volgens de gestelde normen werkt.
	Materialen en middelen inzetten <ul style="list-style-type: none"> • Materialen en middelen doelmatig gebruiken • Materialen en middelen doeltreffend gebruiken 	De operator textiel gebruikt op efficiënte en effectieve wijze apparatuur, materialen en middelen, zodat de productie doorgaat en er geen verspilling optreedt.
	Kwaliteit leveren <ul style="list-style-type: none"> • Productiviteitsniveaus halen • Kwaliteitsniveaus halen 	De operator textiel kent de gestelde productiviteits- en kwaliteitseisen en werkt in het tempo dat nodig is om deze eisen te halen, zodat het product aan de specificaties en voorschriften van het bedrijf voldoet.
	Instructies en procedures opvolgen <ul style="list-style-type: none"> • Werken conform veiligheidsvoorschriften • Werken conform voorgeschreven procedures 	De operator textiel werkt zorgvuldig volgens debedrijfsspecifieke(werk)procedures op het gebied van milieu, ARBO en veiligheid, zodat de bediening zonder problemen verloopten onveilige situaties worden voorkomen.

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces**1.4 werkproces: Bewaakt het procesverloop**

Omschrijving	De operator textiel bewaakt het procesverloop en het product. Hij verricht controles aan apparatuur, proces en product. Hij controleert gegevens en trekt conclusies. Hij reageert op afwijkingen in het proces en aan de apparatuur. Hij signaleert storingen en interpreteert informatie. Hij pleegt indien nodig overleg bij geconstateerde afwijkingen en/ of schakelt de hulp in van zijn leidinggevende. Hij legt productiegegevens, eventuele afwijkingen en ondernomen acties vast.	
Gewenst resultaat	Het procesverloop is continu bewaakt door controle apparatuur, proces en product. Afwijkingen in het procesverloop en aan (de kwaliteit van) het product zijn geconstateerd. Passende actie is ondernomen bij afwijkingen in het procesverloop en of aan (de kwaliteit van) het product.	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none">• Apparatuur bedienen• Constructies en vormen begrijpen• Grafieken en tabellen interpreteren• Grondstoffen kennen• Hulpmiddelen gebruiken• Machinetoepassingen kennen• Metingen verrichten (r)• Processen, instellingen en recepturen toepassen• Producten kennen• Productieplanningen gebruiken• Tabel lezen (r)• Technisch en chemisch inzicht hebben• Tekeningen lezen• Verhoudingen gebruiken bij het procesverloop• Mondelinge taalbeheersing Nederlands• Schriftelijke taalbeheersing Nederlands• Schriftelijke taalbeheersing MVT	Samenwerken en overleggen <ul style="list-style-type: none">• Afstemmen• Proactief informeren	De operator textiel grijpt direct in en informeert en/of raadpleegt tijding zijn direct leidinggevende over geconstateerde afwijkingen aan het proces en informeert zijn leidinggevende en/of kwaliteitsdienst proactief over de afwijkingen, storingen en informatie betreffende het productieproces zodat de leidinggevende en/of kwaliteitsdienst op de hoogte is en passende actie ondernomen kan worden.
	Vakdeskundigheid toepassen <ul style="list-style-type: none">• Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden	De operator textiel toont product- en proceskennis, vaktechnisch inzicht en inzicht in de invloed van omgevingsfactoren door indien nodig tijdig in te grijpen zodat de bewaking van het proces bedreven en vakkundig gebeurd en de productkwaliteit bewaakt wordt.
	Instructies en procedures opvolgen <ul style="list-style-type: none">• Werken conform voorgeschreven procedures• Werken conform veiligheidsvoorschriften	De operator textiel volgt procedures en instructies op bij het bewaken en bijsturen van het proces en werkt hij gedisciplineerd onder alle omstandigheden volgens de veiligheidsrichtlijnen zodat het proces verloopt binnen de daarvoor gestelde product- en veiligheidsnormen.

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		
1.5 werkproces: Rondt het (deel)productieproces af		
Omschrijving	De operator textiel rondt de werkzaamheden aan het productieproces af. Hij rapporteert schriftelijk (vastleggen van gegevens) en mondeling (informerende van leidinggevende) over het procesverloop. Eventueel draagt hij de werkzaamheden over aan de volgende ploeg. Hij controleert de doorstroming en afvoer van de tussen- en eindproducten naar de volgende proceseenheid. Aan het einde van de ploegendienst/ werkdag ruimt hij de gebruikte gereedschappen op en laat de werkplek volgens de gestelde richtlijnen achter.	
Gewenst resultaat	De apparatuur, materialen en grond- hulpstoffen staan gereed voor de productie zodat de volgende ploeg de werkzaamheden kan overnemen, de werkplek is opgeruimd en volgens de gestelde richtlijnen achtergelaten en de gegevens over het procesverloop zijn gerapporteerd.	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none"> Kwaliteitsvoorschriften en -gegevens toepassen Met planning rekening houden Processen en voorschriften begrijpen Productiegegevens invoeren Mondelinge taalbeheersing Nederlands Schriftelijke taalbeheersing Nederlands 	Samenwerken en overleggen <ul style="list-style-type: none"> Anderen raadplegen en betrekken Afstemmen Proactief informeren 	De operator textiel overlegt over de werkzaamheden, roept tijdig de hulp in van collega's en/of leidinggevende en informeert belanghebbenden op een pro actieve wijze, zodat de uit te voeren werkzaamheden goed zijn overgedragen.
	Formuleren en rapporteren <ul style="list-style-type: none"> Nauwkeurig en volledig rapporteren 	De operator textiel verwerkt en registreert de product- en procesgegevens accuraat en rapporteert zijn leidinggevende nauwkeurig en volledig over het productieproces, de productkwaliteit, storingen en ondernomen acties, zodat de gegevens omtrent het procesverloop zijn vastgelegd en beschikbaar zijn voor betrokkenen.
	Instructies en procedures opvolgen <ul style="list-style-type: none"> Werken conform voorgeschreven procedures Werken conform veiligheidsvoorschriften 	De operator textiel werkt altijd volgens procedures en volgens voorschriften op het gebied van milieu, ARBO en veiligheid.

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		
1.6 werkproces: Voert kwaliteitscontroles aan proces en product uit		
Omschrijving	De operator textiel voert kwaliteitscontroles uit aan het product en het proces. Hij neemt eventueel monsters en voert metingen uit. Hij registreert en beoordeelt de meetwaarden, signaleert eventuele afwijkingen en indien nodig onderneemt hij eventueel in overleg met collega's en/of leidinggevende actie.	
Gewenst resultaat	De kwaliteitscontroles zijn uitgevoerd volgens voorschriften en procedures	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none"> • Chemische processen kennen • Grondstoffen kennen • Metingen verrichten (r) • Natuurkundige processen kennen • Processen begrijpen • Producten kennen • Receptuur lezen en begrijpen • Mondelinge taalbeheersing Nederlands • Schriftelijke taalbeheersing Nederlands 	Formuleren en rapporteren <ul style="list-style-type: none"> • Nauwkeurig en volledig rapporteren 	De operator textiel registreert de gegevens en ondernomen acties nauwkeurig en accuraat in de van toepassing zijnde systemen zodat de gegevens beschikbaar zijn
	Vakdeskundigheid toepassen <ul style="list-style-type: none"> • Vakspecifieke manuele vaardigheden aanwenden • Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden 	De operator textiel voert nauwkeurig en accuraat de (eventuele)monsternamen en kwaliteitscontroles uit.
	Instructies en procedures opvolgen <ul style="list-style-type: none"> • Instructies opvolgen • Werken conform voorgeschreven procedures • Discipline tonen 	De operator textiel voert gedisciplineerd het nemen van monsters en de controles uit aan product en proces en werkt zorgvuldig volgens de geldende procedures en veiligheidsvoorschriften van het bedrijf zodat de monsternamen en de kwaliteitscontrole veilig en volgens voorschriften verloopt.
	Samenwerken en overleggen <ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen • Proactief informeren 	De operator textiel informeert zijn direct leidinggevende en/of kwaliteitsdienst bij afwijkingen en raadpleegt zijn direct leidinggevende en/of collega's en/of kwaliteitsdienst over de geconstateerde afwijkingen en de te nemen acties zodat het product en of het proces geen derving en of vertraging ondervindt.

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces**1.11 werkproces: Modificeert eigenschappen van vezels, garens en doekconstructies**

Omschrijving	De operator textiel bewerkt zijn grondstof (vezels, garens en/of doek) op mechanische en/of chemische wijze. Hij gebruikt daarvoor hulpstoffen zoals chemicaliën en kleurstoffen. Hij controleert de grondstofsoorten en -eigenschappen, machines, apparaten, procesvariabelen en interpreteert en controleert (chemische) recepturen. Hij overweegt en beoordeelt continu of het proces volgens plan verloopt.	
Gewenst resultaat	De eigenschappen van textiel- of tapijtproducten zijn veranderd of producteigenschappen zijn fysisch en optisch toegevoegd aan het textiel- of tapijtproduct. De producten voldoen aan de gestelde kwalitatieve en kwantitatieve eisen. Het productieproces en de halffabricaten zijn gecontroleerd.	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none">• Chemische processen kennen• Goederen tellen, afmeten en afwegen (r)• Machinetoepassingen kennen• Natuurkundige processen kennen• Schriftelijke taalbeheersing Nederlands• Schriftelijke taalbeheersing MVT	<p>Vakdeskundigheid toepassen</p> <ul style="list-style-type: none">• Vakspecifieke manuele vaardigheden aanwenden• Vakspecifieke mentale vermogens aanwenden	De operator textiel toont product- en proceskennis, vaktechnisch inzicht en inzicht in de invloed van omgevingsfactoren als hij de grondsoorten, eigenschappen van grondstoffen, machines, apparatuur, recepturen en procesvariabelen controleert en indien nodig ingrijpt in het proces van modificeren, zodat de kwaliteit van de gemodificeerde vezels, garens en doekconstructies bewaakt wordt.
	<p>Materialen en middelen inzetten</p> <ul style="list-style-type: none">• Materialen en middelen doeltreffend gebruiken• Goed zorgdragen voor materialen en middelen	De operator textiel maakt op de juiste wijze gebruik van machines, apparatuur, materialen en hulpmiddelen en draagt zorg voor de materialen en middelen, zodat er geen 'schade' ontstaat aan het textiel of tapijtende vezels, garen of doekconstructies op een efficiënte manier samengesteld worden.
	<p>Instructies en procedures opvolgen</p> <ul style="list-style-type: none">• Instructies opvolgen• Werken overeenkomstig de wettelijke richtlijnen• Werken conform voorgeschreven procedures• Discipline tonen	De operator textiel werkt gedisciplineerd volgens de voorgeschreven bedrijfsspecifieke procedures en hanteert de geldende ARBO, milieu en veiligheidsvoorschriften, zodat door het opvolgen van al deze instructies de kwaliteitseisen en kwaliteitsniveaus van de gemodificeerde vezels, garens en doekconstructies behaald worden.

Kerntaak 1 Beheerst het (deel)productieproces		
1.12 werkproces: Neemt deel aan werkoverleggen		
Omschrijving	De operator textiel neemt deel aan het werkoverleg over productontwikkelingen en –processen. Hij verbindt consequenties voor zijn eigen werkuitvoering aan de informatie van zijn leidinggevende. Hij stelt vragen ter verduidelijking als hij de verkregen informatie niet snapt of informatie mist. Hij geeft knelpunten in het productieproces door.	
Gewenst resultaat	Alle betrokkenen beschikken over de benodigde informatie. Besluitvorming met betrekking tot het te fabriceren product. Gedetailleerde werkplannen kunnen worden opgesteld.	
Vakkennis en vaardigheden	Competentie en component(en)	Prestatie-indicator
<ul style="list-style-type: none"> • Overleggen • Procesvariabelen kennen • Producten kennen • Mondelinge taalbeheersing Nederlands • Mondelinge taalbeheersing MVT 	Samenwerken en overleggen <ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen • Proactief informeren 	De operator textiel overlegt met collega's over het productieproces, deelt kennis en ervaringen, doet reële voorstellen en stelt zinnige vragen, zodat besluitvorming over het productieproces kan plaatsvinden.
	Vakdeskundigheid toepassen <ul style="list-style-type: none"> • Expertise delen 	De operator textiel levert een zodanige vakinhoudelijke bijdrage aan het werkoverleg, dat betrokkenen hierin vertrouwen stellen en weten wat de mogelijkheden zijn met betrekking tot het te produceren product.